

ТЕМА 1. ГРОШІ ТА ЇХ РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ

Мета уроку: *формувати* загальне уявлення про гроші та фінансову систему країни; *знати*, що таке гроші та споживчі витрати; *розрізняти* різні види грошей; *розуміти* значення грошей у сучасних суспільних взаєминах.

Основні поняття

Гроші – особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів та послуг. Упродовж історії людства роль грошей виконували різні товари (хутра, мушлі, зерно, худоба), благородні метали (золото, срібло), паперові та металеві форми. Нині відбувається поступова заміна паперових і металевих грошей електронними.

Фінансова система – це сукупність відповідних органів та інституцій, що здійснюють у межах своєї компетенції фінансову діяльність, за допомогою яких держава формує, розподіляє і використовує централізовані й децентралізовані грошові фонди.

Валюта – грошова одиниця певної держави та її види (металеві й паперові гроші); гроші, що їх використовують у міжнародних розрахунках (іноземна валюта).

Випереджувальне завдання

Підготуйте презентацію, використовуючи предмети або їхні зображення, що виконували функцію грошей: фініки – Північна Африка, цибулини тюльпанів – Нідерланди, сіль і хутро – Київська держава, мушлі – Індонезія тощо.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ЗНАТЬ, МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ

- Чи дають (давали) тобі батьки кишенькові гроші?
- Для чого вони виділяють тобі певну суму грошей?
- Що ти можеш придбати за них?
- Яку можливість дають тобі кишенькові гроші?

— ЦЕ ЦІКАВО!

Поблизу села Орлівка, що на Одещині, 1967 року знайшли стародавній бронзовий глек. У ньому було близько сотні старовинних монет доантичних часів. До того часу такої кількості рідкісних монет ще ніхто не знаходив.

Скарб, що передали в Одеський археологічний музей, вважають одним із найбільших у світі.

Учені-археологи визначили, що монети зроблені у давньогрецькому місті Кизик (східний берег Мармурового моря) на початку V – у кінці IV століть до н. е. Склад металу монет – сплав приблизно рівних частин золота і срібла.

Орловський скарб монет належить до того періоду історії європейської і світової цивілізацій, коли грошові системи тільки починали формуватися. У Лідії наприкінці II тис. до н. е. було знайдено золото. Саме там виготовили круглі монети – перші монети монетарної системи стародавнього і нового часів. Тут золото вперше стало грошима – з позначенням на них певних зображень. Дорогоцінний метал допоміг цим державам не тільки розбагатіти, а й відіграти певну політичну роль у регіоні.

Кизицька “монетна справа” була настільки успішною, що їхні гроші стали міждержавним платіжним засобом. Ці монети – це кружечки неправильної форми із зображенням на лицьовому боці і квадратом, що його витискували, – на зворотному. Малюнки часто змінювалися, але під ними обов'язково було зображення тунця – символу Кизика. Жодних написів не робили. Середня маса монети – 16 г, розміри – 16–20 мм. Малюнки на монетах мають художню цінність. Кількість і різноманітність зображень вражає: аналогів у інших тогочасних грошових системах не було. Загалом відомо близько 250 різних лицьових малюнків: тварини (кінь, бик, лев, кабан), боги і грецькі герої (Зевс, Посейдон, Афродіта і Геракл), фантастичні істоти (грифони, сфінкси). Тематична різноманітність викликана тим, що кожна нова влада обирала новий малюнок.

В орлівському скарбі виявлено 43 типи монет, що представляють різні античні художні напрями й стилі – від архаїчного до класичного.

2500 років тому ці монети мали велику торговельну цінність. Найбільше документальне підтвердження цьому дає знахідка плити в поселенні Анадоли-Кавак на східному березі Босфору. Напис на ній ознайомлював купців-морепоплавців із умовами “валютного” обміну, що його можливо було здійснювати на тій території. Цей декрет визначав обмінний курс золотих монет Кизика до срібних монет Ольвії у співвідношенні 1 : 8,5.

◀ Запитання для обговорення

- Для чого нам потрібні гроші?
- Що таке кишенькові гроші?
- Куди можна складати свої кишенькові гроші?